

LBRIS

We know

books

Av. Dr. Anca – Elena BĂLĂȘOIU

CRIMINALITATE ȘI VICTIMOLOGIE FEMININĂ

Cuprins

Introducere	11
I. Criminalitatea – manifestare a încălcării normelor juridice penale.	13
1.1. Criminalitatea. Definirea noțiunii.	13
1.2. Principalele caracteristici ale criminalității.	15
1.3. Fenomenul criminalității în România ultimilor 20 de ani.	19
1.4. Aspecte definitorii privind criminalitatea feminină.	21
1.5. Aspecte evolutive privind criminalitatea feminină.	24
1.6. Criminalitatea feminină în România. Privire evolutivă asupra diferențelor de reglementare referitoare la femei în Codurile penale române de la 1864 și până în prezent.	25
1.6.1. <i>Aspecte evolutive cu privire la aplicarea și regimul de executare a sanctiunilor penale.</i>	<i>25</i>
II. Teorii criminologice privind criminalitatea feminină.	29
2.1. Privire asupra criminalității feminine în perioada anterioară apariției teoriilor care analizează fenomenul.	29
2.2. Teorii ale Criminologiei Clasice.	30
2.3. Teorii ale Criminologiei pozitivistice	32
2.4. Teorii ale Criminologiei moderne.	38
2.4.1. <i>Teorii criminologice de orientare biologică.</i>	<i>38</i>
2.4.2. <i>Teorii criminologice de orientare psihologică.</i>	<i>41</i>
2.4.3. <i>Teorii criminologice de orientare sociologică.</i>	<i>44</i>
2.5. Teorii criminologice care explică criminalitatea feminină	46
III. Tipologia femeii – infractor	52
3.1. Elemente de personalitate ale femeilor - infractor.	52
3.2. Studiu asupra femeilor infractori juvenili.	57

3.3. Analizarea unor aspecte cu privire la femeile aflate în stare de detenție.	62
3.3.1. <i>Studiu teoretic cu privire la femeile condamnate ori aflate în stare de detenție.</i>	62
3.3.2. <i>Studiu asupra unor femei infractor din România, aflate în stare de detenție.</i>	66
IV. Tipologia infracțiunilor săvârșite de femei. Particularități ale infracțiunilor cu subiect activ și cu subiect pasiv de sex feminin.	77
4.1. Aspecte evolutive cu privire la modalitatea de reglementare a unor fapte penale, atunci când subiectul pasiv este de sex feminin.	77
4.2. Aspecte evolutive cu privire la modalitatea de reglementare a unor fapte penale, atunci când subiectul activ este de sex feminin.	82
4.3. Prostituția – analiză evolutivă, de incriminare și de drept comparat.	83
4.3.1. <i>Infracțiunea de prostituție - analiză evolutivă, de incriminare și de drept comparat.</i>	83
4.3.2. <i>Aspecte de drept comparat privind infracțiunea de prostituție.</i>	86
4.3.3. <i>Studiu statistic cu privire la prostituție.</i>	91
4.4. Proxenetismul - analiză evolutivă, de incriminare și de drept comparat.	92
4.4.1. <i>Aspecte evolutive privind proxenetismul.</i>	92
4.4.2. <i>Aspecte de drept comparat privind infracțiunea de proxenetism.</i>	94
4.5. Omorul – analiză evolutivă, de incriminare și de drept comparat.	94
4.5.1. <i>Analiză evolutivă asupra infracțiunilor de omor.</i>	94
4.5.2. <i>Aspecte de drept comparat privind infracțiunea de omor.</i>	97
4.6. Pruncuciderea (Uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă) – analiză evolutivă, de incriminare și de drept comparat.	99
4.6.1. <i>Aspecte evolutive privind infracțiunea de pruncucidere.</i>	99
4.6.2. <i>Incriminarea pruncuciderii în Codul penal în vigoare - Uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă.</i>	102
4.6.3. <i>Elemente de drept comparat privind infracțiunea de pruncucidere (Uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă).</i>	106

V. Implicarea femeilor în criminalitatea organizată.....	110
5.1. Aspecte generale privind Implicarea femeilor în criminalitatea organizată.	110
5.2. Femeia – autor și victimă a infracțiunii de trafic de persoane	111
5.2.1. Aspecte generale privind traficul de persoane.	111
5.2.2. Definirea conceptului de "trafic de persoane" și incriminarea acestuia.	112
5.2.3. Traficul de persoane în România. Mecanisme de funcționare.	115
5.2.4. Factori favorizanți ai traficului de persoane având ca victime sau autori femei.	118
5.3. Rolul femeii în activitatea de trafic de persoane.	121
5.3.1. Femeia ca traficant în activitatea de trafic de persoane.	121
5.3.2. Femeia ca victimă a traficului de persoane.	124
5.3.3. Date statistice privind traficul de persoane având ca victime femei.	125
5.4. Implicarea femeilor în activitatea de Terorism.	130
5.4.1. Aspecte generale privind terorismul.	130
5.4.2. Rolul femeilor în terorismul sinucigaș.	131
5.4.3. Femeia terorist – tipologii, modalități de recrutare, efecte ale fenomenului.	133
VI. Femeia în Dreptul islamic.	135
6.1. Aspecte generale de drept islamic.	135
6.1.1. Legislația musulmană. SHARI'A.	136
6.1.2. Aspecte procedurale – aplicarea legii de către Qadi și teoretizarea normelor de către Mufti.	137
6.2. Aspecte de drept subiectiv islamic. Cele mai utilizate norme de drept civil, dreptul familiei și drept penal.	139
6.2.1. Aspecte de Drept civil, Dreptul familiei și Drept penal în sistemul de drept islamic.	139
6.2.2. Persoana privită prin intermediul SHARIA.	142
6.3. Condiția femeii în Dreptul penal islamic.	143

6.3.1. Aspecte generale privind statutul femeii ca subiect al dreptului islamic.	143
6.3.2. Aspecte privind răspunderea penală a femeilor – sancțiuni.	143
6.3.3. Aspecte privind drepturile femeilor în instanțele islamice.	145
6.3.4. Femeia – victimă a sistemului legislativ islamic. Analiză statistică.	147
VII. Factori cauzatori ai criminalității feminine.....	149
7.1. Factori bio-psihologici.	149
7.2. Factori sociali-educaționali.	151
7.3. Factori familiali – violența domestică. Femeia victimă și infractor în violența domestică.....	154
7.3.1. Aspecte generale cu privire la violența domestică.	154
7.3.2. Date statistice cu privire la violența domestică.	155
7.3.3. Feminizarea violenței domestice.	157
7.3.4. Disfuncționalitatea familiei – factor favorizant al violenței domestice. .	160
7.3.5. Reglementări juridice cu privire la violența domestică.	162
7.3.6. Considerații privind victimologia feminină.....	167
7.3.7. Practică judiciară privind statutul femeii ca victimă a violenței domestic - emiterea ordinului de protecție	169
VIII. Criminalitatea feminină și impactul acesteia asupra ordinii publice și siguranței naționale. Măsurile de prevenire și combatere a fenomenului.....	175
8.1. Definirea noțiunilor de „ordine publică” și „siguranță națională”.	175
8.2. Impactul fenomenului criminalității feminine asupra ordinii publice și siguranței naționale - date statistice relevante la nivel național.	177
8.3. Analizarea datelor statistice relevante privind criminalitatea feminină în plan internațional.....	180
8.4. Criminalitatea feminină – o amenințare la adresa ordinii publice și siguranței naționale.	182
8.5. Măsurile de prevenire și combatere a fenomenului criminalității feminine Aspecte generale. Direcții de acțiune.....	189
8.6. Aplicarea legislației in vigoare.....	189

8.7. Cooperarea instituțiilor responsabile în vederea limitării activității infracționale a femeilor.	191
8.7.1. Cooperarea instituțională în plan intern.....	191
8.7.2. Instituții publice specializate în combaterea diferitelor tipuri de infracțiuni în legătură cu criminalitatea feminină.....	192
8.7.3. Cooperarea instituțională în plan internațional.	196
8.8. Crearea unor programe complexe de consiliere și asistență a victimelor dar și a femeilor care au avut calitatea de autor al unei infracțiuni, în vederea reintegrării acestora în societate.	197
IX. Concluzii.....	199
BIBLIOGRAFIE.....	205
Listă Abrevieri	213

I. Criminalitatea – manifestare a încălcării normelor juridice penale.

1.1. Criminalitatea. Definirea noțiunii.

În ultimii ani, problemele legate de criminalitate ocupă un spațiu din ce în ce mai important atât în dezbaterile publice cât și în calendarul de lucru al guvernelor și entităților specializate în domeniu. Tranziția spre o economie de piață și o societate democratică, a generat noi tipuri de procese și probleme sociale, inclusiv o creștere și diversificare a formelor criminalității, care afectează securitatea indivizilor și comunităților.

Criminalitatea este considerată a fi un fenomen social și, totodată, un fenomen juridic.

Conform Dicționarului explicativ al limbii române, prin noțiunea de „*criminalitate*” se înțelege săvârșirea de crime; totalitatea infracțiunilor săvârșite pe un teritoriu, într-o anumită perioadă.³

În mod evident, prin noțiunea de „*crime*” vom înțelege totalitatea de infracțiuni și nu de fapte penale ce au drept consecință suprimarea vieții unei ființe umane, așa cum în mod popular, cotidian, se utilizează noțiunea de „*crimă*”.

În explicarea criminalității ca fenomen social trebuie pornit de la fapte sociale anterioare. Variațiile criminalității depind de variațiile mediului geografic și ale mediului social general, adică de condițiile exterioare, care, la rândul lor, sunt sursele unor stimuli ocazionali suplimentari.⁴

Orice societate se confruntă cu aspecte de crimă și criminalitate, deoarece noțiunea de delicvență își are rădăcinile în însăși ideea de „societate”. Întrucât nu poate exista o societate în care indivizii să nu se abată mai mult sau mai puțin de la tipul colectiv, este inevitabil ca printre aceste abateri să fie unele care reprezintă caracter criminal⁵.

³ Dicționarul explicativ al limbii române, Ed. Academiei, București, 1975, p. 209.

⁴ Amza T. – „Criminologie. Suport de curs”, Univ. Hyperion, București, 2011, p. 10.

⁵ Banciu D. – „Elemente de sociologie juridică”, Ed. Lumina Lex, București, 2000, p. 178.

Față de cele precizate, ne raliem la opinia potrivit căreia criminalitatea trebuie privită ca un fenomen social, în care sunt integrate infracțiunea, infractorul, victima și reacția socială, într-un ansamblu unitar ce se comportă ca un întreg cu proprietăți și funcții proprii, distincte de proprietățile și funcțiile părților componente.⁶

În doctrină, există opinia larg răspândită conform căreia este necesară realizarea unei distincții între criminalitatea legală, criminalitatea aparentă și cea reală.⁷

Criminalitatea legală se referă la totalitatea faptelor ce privesc încălcarea legii penale și unde hotărârile de condamnare au rămas definitive.⁸

Criminalitatea aparentă cuprinde toate acele fapte care par să constituie infracțiuni și care au fost aduse la cunoștința puterii publice, fiind înregistrate ca atare.⁹ Însă nu în toate cazurile, acestea se finalizează cu o soluție de condamnare.

În sfârșit, criminalitatea reală este cea care cuprinde totalitatea faptelor penale, indiferent dacă sunt sau nu cunoscute, săvârșite într-o anumită perioadă de timp bine determinată și pe un anumit teritoriu. Această din urmă categorie are un grad ridicat de generalitate și include toate celelalte categorii.¹⁰

Ca obiect de studiu al criminologiei, criminalitatea reală trebuie determinată ca dimensiune, participanți și cauze. Diferența dintre criminalitatea reală și cea aparentă este supranumită și „cifra neagră a criminalității”, concept ce are în vedere acel număr de infracțiuni comise, dar care din motive diverse, rămâne necunoscut pentru societatea largă.

Întrucât în doctrina de specialitate întâlnim foarte des menționată noțiunea de „delicvență” în relație cu cea de „criminalitate”, considerăm că la acest moment al demersului nostru științific este necesară o clarificare și a primei noțiuni, precum și a legăturii dintre delicvență și criminalitate.

Astfel, prin „delicvență”, conform Dicționarului explicativ al limbii române, se înțelege fenomenul social constând în săvârșirea de delicate; totalitatea delictelor și crimelor considerate pe plan social; ansamblu de delictе comise dintr-un anumit

⁶ Sandu F., Ioniță G.I. – „Criminologie teoretică și aplicată”, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 17.

⁷ Nistoreanu G., Păun C. – „Criminologie. Ediție Revăzută și Adăugită”, Ed. Europa – Nova, București, 1996, p. 23.

⁸ Amza T. – „Criminologie. Tratat de teorie și politică criminologică”, Ed. Lumina Lex, București, 2002, p. 33.

⁹ Amza T., *op.cit.*, p. 34.

¹⁰ Amza T., *op.cit.*, p. 35.

mediu pe parcursul unei perioade. Prin „delict”, aceeași lucrare arată că se înțelege o infracțiune de mai mică gravitate, pedepsită mai blând de legea penală.¹¹

Lato sensu însă, noțiunile de „criminalitate” și „delicvență” se confundă, fiind ambele utilizate pentru a defini un fenomen infracțional. Aceasta cu atât mai mult cu cât legislația penală în vigoare nu prevede divizarea faptelor penale în infracțiuni și delict, spre deosebire de alte legislații europene actuale. De menționat că, în anumite lucrări de specialitate, regăsim și noțiunea de „delincvență”, cu aceeași semnificație.

Câmpul semantic, de înțelegere, al conceptului de delicvență în literatura de specialitate se suprapune cu cel de criminalitate.¹²

În practică, observăm o diferențiere de nuanță privind cele două noțiuni, în sensul de utilizare a celei de „delicvență” de cele mai multe ori cu referire la activitatea infracțională a minorilor - „delicvență juvenilă” și a noțiunii de „criminalitate” cu referire la activitățile infracționale cu anumite caracteristici de gen, loc sau mod de operare – „criminalitatea feminină”, „criminalitatea locală”, „criminalitatea informatică”.

În lumina viitoarelor modificări legislative, dar și a tendințelor la nivel internațional, opinăm că este necesară realizarea unei distincții între ceea ce înseamnă delicvență și respectiv criminalitate.

Prin prisma multitudinii de cercetări științifice ce au avut ca obiect fenomenul criminalității, observăm că instituțiile sociale, fenomenele sociale precum și relațiile din cadrul acestora sunt factori determinanți ai criminalității, pe care sociologia îi analizează sub aspectul relațiilor cauză - efect, urmărindu-se combaterea criminalității prin aplicarea politicilor de prevenție sau de limitare a fenomenului. Opinăm că aceste politici trebuie să urmeze caracteristicile fiecărei societăți către care i se adresează.

1.2. Principalele caracteristici ale criminalității.

Potrivit criminologului francez Jean Pinatel, crima este un act omenesc, iar criminalii sunt oameni ca și noncriminalii, dar ei se disting de alții deoarece comiterea crimei este expresia unei diferențe de grad, deci cantitativă și nu calitativă; există o diferență de grad între psihismul criminalilor și acela al noncriminalilor.¹³

¹¹ Dicționarul explicativ al limbii române, Ed. Academiei, București, 1975, p. 242.

¹² A se vedea Banciu D., Rădulescu S., Teodorescu V. – „Tendințe actuale ale crimei și criminalității în România”, Ed. Lumina Lex, București, 2002, pag. 13.

¹³ <http://autori.citategy.ro/de.php?a=Jean+Pinatel>